

Dekadni bilten stanja vodne bilance kmetijskih tal v Sloveniji od 1. do 10. junija 2014

OBVESTILO

Ob prvem letošnjem vročinskem valu s temperaturami zraka nad 30 °C so bili kmetijski posevki, zlasti koruza in zelenjadnice, še neutrjeni za izpostavljenost ekstremnim temperaturnim razmeram. Učinek vročinskega stresa je stopnjevala še slaba preskrba tal z vodo. Voda v tleh se je ob močnem izhlapevanju do konca dekade že močno izčrpala in postala rastlinam težko dostopna, zato so bila potrebna namakanja.

METEOROLOŠKE RAZMERE

Začetek prve poletne dekade je minil še v znamenju muhastega spomladanskega vremena s krajevnimi plohami in nevihtami ter občasno močnim vetrom. V drugi polovici dekade pa se je ogrelo in temperature zraka so se povzpеле nad običajne. Začel se je prvi letošnji vročinski val. Temperature zraka so se ob koncu dekade povzpеле tudi do 34 °C in povzročile veliko toplotno obremenitev. Povprečne dekadne temperature zraka so bile povsod nad povprečjem, v večjem delu države do 2 °C, na širšem območju Gorenjske in osrednje Slovenije pa tudi nad 2 °C. V tej dekadi je bilo po nižinah vsaj 5 toplih dni, ko je povprečna dnevna temperatura zraka dosegla oziroma preseгла 25 °C in vsaj trije dnevi, ko je najvišja dnevna temperatura zraka dosegla oziroma preseгла 30 °C.

Trajanje sončnega obsevanja je bilo povsod nadpovprečno. Na Štajerskem je bilo sončnih ur za četrtno več glede na dolgoletno povprečje, drugod za polovico, v visokogorju tudi več. Največ sončnih ur so bili deležni na Obali in v Slovenski Istri, bilo jih je več kot 120. Padavin ni bilo veliko, še največ, nad 20 mm na zahodnem robu severne Primorske. Večinoma pa je padlo manj kot 10 mm dežja. Posledično je bil tudi delež padavin glede na dolgoletno povprečje nizek, v večjem delu države le do 25 %.

IZHLAPEVANJE IZ TAL IN RASTLIN

Prvi vročinski val z začetkom v drugi polovici dekade, je pognal dnevne vrednosti izhlapevanja ponekod tudi nad 6 mm. V vsej dekadi je po nižinah v povprečju izhlapelo nad 45 mm, na Obali, kjer je bili kar 8 dni z visokim izhlapevanjem, 57 mm.

VODNA BILANCA

Le malo dežja in visoke dnevne vrednosti izhlapevanja po vsej državi so vzrok negativne dekadne vodne bilance. Primanjkljaj je bil največji na Obali, 56 mm, malce manjši v Ljubljanski kotlini in v Prekmurju, od 30 do 40 mm pa na Koroškem, Štajerskem in Dolenjskem. Vegetacijska vodna bilanca je pozitivna le še na Dolenjskem, kjer je bila tudi ob koncu maja najvišja, 15 mm. Drugod je negativna, z najvišjimi primanjkljaji vode na Obali, 44 mm, v osrednji Sloveniji, 47 mm, na Gorenjskem, 66 mm in v Prekmurju, kjer se je primanjkljaj poglobil že do 96 mm.

STANJE RASTLIN

Po hladnem obdobju v zadnji dekadi maja, ko je rast posevkov za nekaj dni skorajda obstala, je v prvi dekadi junija sledil preobrat vremena s prvim vročinskim valom, ki je rastline znova potisnil v stres, tokrat vročinski. Stresni vpliv visokih temperatur zraka je bil še močnejši, ker se je lahko dostopna voda izčrpala in postala težje dostopna. Izjema je bila le Goriška, kjer je bilo dežja nekoliko več in so bila tla vso prvo dekada junija optimalno založena z vodo. Visoko izhlapevanje in visoke temperature zraka so bile idealne za košnjo trave. Trava je bila ponekod že ostarela, saj je zaradi neugodnega vremena ni bilo mogoče pokositi in posušiti ob pravem času. Zaradi visokih temperatur zraka se je ob košnji povečala nevarnost ožigov travne ruše. Nepokošena travišča so ob koncu prve junijske dekade ostala le še na hribovitih območjih.

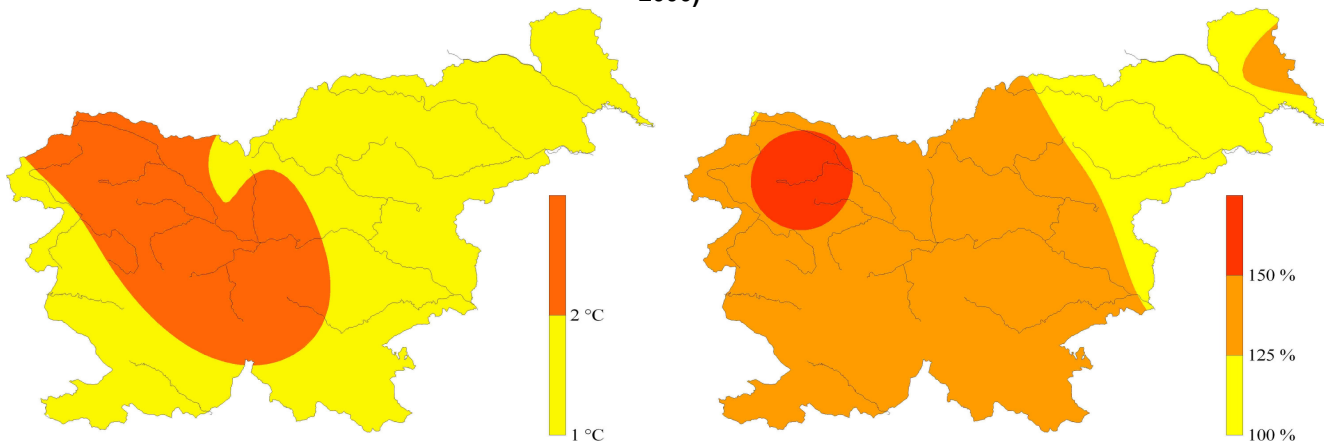
V severovzhodni Sloveniji so do konca dekade ječmenovi posevki prešli v voščeno zrelost. V podobni fazi zorenja je bil ječmen tudi na Vipavskem in Goriškem, drugod po Sloveniji pa je zaostajal le za nekaj dni. Temperaturne razmere za zorenje ječmena so bile ugodne, pšenica pa se je po cvetenju oziroma v obdobju nalivanja zrnja že znašla v vodnem stresu. Previsoke temperature zraka so bile neugodne tudi za nasade zelenjadnic. Mlado zelje, papriko, čebulo in solato je bilo potrebno namakati.

Koruzni posevki so dosegli višino od 40 do 50 centimetrov, ko so razvili od šest do sedem listov. Koruza je v rasti nekoliko zaostala, sprva zaradi prenizkih temperatur zraka, vročinske razmere ob koncu dekade pa so bile prav tako neugodne, saj je bila v tej razvojni fazi zaradi slabe pokrovnosti tal in plitvega koreninskega spleta koruza izpostavljena močnemu izsuševanju in posledično sušnemu stresu.

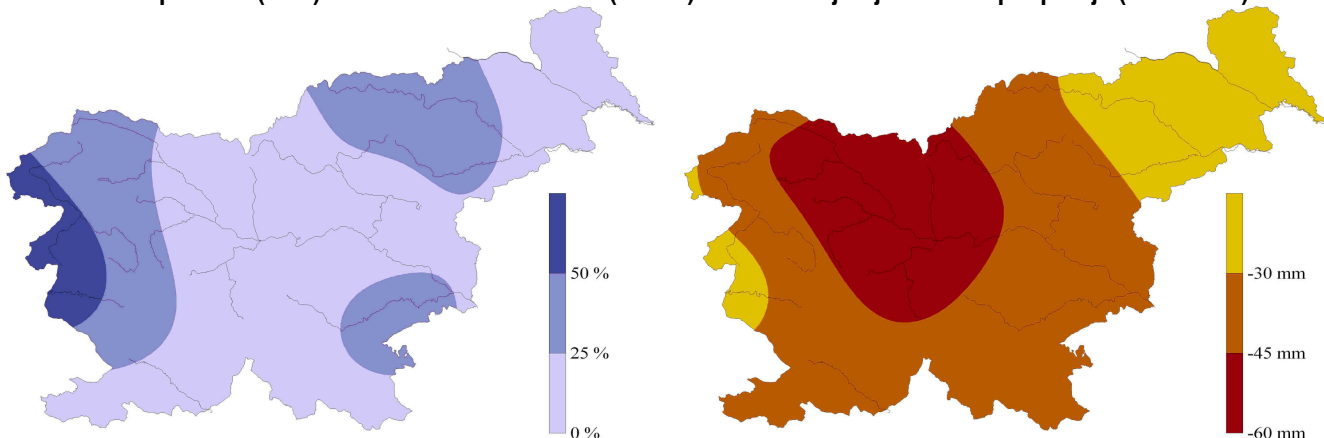
Na Goriškem in Obali so zgodnje sorte vinske trte odcvetele in že debelijo jagode, pozne pa zaključujejo cvetenje. V prvi polovici dekade je nestanovitno vreme z občasnimi padavinami stopnjevalo nevarnost za pojav peronospore vinske trte.

Odklon temperature zraka (levo) in delež ur sončnega obsevanja (desno) v 1. dekadi junija 2014 od povprečja (1971-2000)

Delež padavin (levo) in odklon vodne bilance (desno) v 1. dekadi junija 2014 od povprečja (1971-2000)

NOVICE

Letošnja meteorološka pomlad (marec, april, maj) se je zaključila z nadpovprečno temperaturo zraka. Glede na dolgoletno povprečje 1961-1990 je bila v Ljubljani pomlad s povprečno temperaturo zraka 12,9 °C druga najtoplejša pomlad v več kot 100 letih. Tako visoko mesto je letošnja pomlad dosegla predvsem zaradi marčevskih in aprilskih temperatur zraka.

